МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

II година

ЗДРАВСТВЕНА СТРУКА

медицинска сестра

Скопје, 2006 година

1.ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: *ПРАКТИЧНА НАСТАВА*

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. образовен профил: *медицинска сестра*

1.2.2. Струка: *здравствена*

1.3. Диференцијација на наставниот предмет
1.3.1. Практична обука

1.4. Година на изучување на наставниот предмет
1.4.1. Втора година

1.5. Број на часови на наставниот предмет
1.5.1. Број на часови неделно: 5 часа
1.5.2. Број на часови годишно: 180 часа

1.6. Статус на наставниот предмет
1.6.1. Задолжителен предмет

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по ***практична настава*** ученикот стекнува вештини и знаења и се оспособува:

- да ја **познава** организационата поставеност на здравствената дејност и работните обврски на медицинската сестра, постапката на прием на болниот, сместувањето и негата и етичките норми во односот со пациентите;
- да **спроведува** прием во болница, следење и нега на болниот;
- да го **приготвува** материјалот за предвидените медицински манипулации;
- да **ракува** со основните апарати, инструменти и другите средства за работа;
- да **изведува** основни мануелни техники адекватно на ординираниот налог во доменот на работата на медицинската сестра;
- да **развива** вештини и техники на комуникација и тимска работа;
- да ги **негува** особините на точност, одговорност и почитување на индивидуалноста на личноста и нејзините потреби;
- да го **сфати** значењето на професионалниот однос во работата.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно совладување на зацртаните цели, потребни се предзнаења од наставните предмети анатомија, физиологија и хигиена со здравствено воспитување, изучувани во прва година застапени во курикулумот за струката.

4.ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС
4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЗДРАВСТВЕНАТА ДЕЈНОСТ И УЛОГАТА И ЗНАЧЕЊЕТО НА МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА	**20**	*Ученикот:* - да го **познава** функционира-њето на здавствената заштита во практиката; - да ги **забелелжува** карактеристиките на стационарна здравствена организација; - да ја **согледува** организа-циската поставеност на здравствените установи; - да го **познава** полето на работа на медицинската сестра; - да ги **применува** начелата на работата на медицинската сестра зацртани во кодексот на медицински сестри.	***Организирање*** на посета на здравствени установи од примарна, секундарна и терциерна заштита. ***Дискутирање и видео-презентации*** за улогата, значењето, работните обврски, изгледот и односот на медицинската сестра. ***Изработување*** на шеми и други графички материјали. ***Водење*** на дневник од активностите за практична настава.	Сите тематски Целина (1-10) се во непосредна корела-ција со тематсктите целини од теоретската настава застапени во предметот основи на нега.

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
2. КАРАКТЕРИСТИКИ НА БОЛНИЧКА СОБА, БОЛНИЧКА ПОСТЕЛА И ПОДГОТОВКА ЗА ЛЕКАРСКА ВИЗИТА	**15**	*Ученикот:* - да ги **познава** стандардите за болничката соба и мебелот во неа; - да ги **применува** начините на диплење на болничката постела и облека; - да го **подготвува** потребниот материјал за местење на болничка постела; - да ги **применува** техниките при местење на болничка постела и болниот во постелата во зависност од состојбата на болниот; - да ги **развива** вештините за менување на делови од болничка постела и облека; - да ги **применува** постапките за подготовка на лекарска визита.	***Презентирање*** на стандарди за болничка соба, постела и облека. - ***Местење*** на болничка постела и менување на делови од постелата, диплење на постелата и облеката. - *Демонстрирање* на снимки и други прилози за лекарска визита. - *Симулирање* на ситуации. - *Евидентирање* во дневикот за практична настава.	

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
3. ПРИЕМ И ПРЕСТОЈ НА БОЛНИОТ ВО БОЛНИЦА И ПОЛОЖБА НА БОЛНИОТ ВО ПОСТЕЛА И ПРИ ПРЕНОС	**15**	*Ученикот:* - да ги **применува** постапките за медицинско – административен прием; - да ја **спроведува** санитарната обработка на болен при прием; - да ги **забележува** психолошките последици кај болниот од приемот; - да ги **поседува** вештините на комуникација со болниот за стекнување на доверба и упатување на болниот во болничкот ред и однос во болницата; - да ги **изведува** постапките за местење и пренесување на болен во постела во зависност од здрабствената состојба;	- *Пополнување* на обрасци. - *Симулирање* на ситуации за изградување на вештина на комуникација и поттикнување на позитивна атмосфера и сон на болниот во болницата. -*Поставување* на болен во одредена положба и пренос на болен (демонстрација на фантом).	

		- да ги **познава** правилата на постапност во работата.		
Тематски целини	**Број на часови**	**Конкретни цели**	**Дидактички насоки**	**Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите**
4. ПОМОШ НА ПАЦИЕНТОТ ПРИ ОДРЖУВАЊЕ НА ЛИЧНАТА ХИГИЕНА	**20**	*Ученикот:* - да ги **познава** постапките за помош при одржување на личната хигиена на болниот; - да ги **идентификува** навремено појавите на физички неудобности кај пациентот; - да ги **применува** постапките за превенција од физички неудобности; - да **изведува** постапки за навремено лекување од физички неудобности.	- ***Дискутирање*** врз основа на слики, фотографии и видеопрезентации. - ***Организирање*** на *посета* кај пациенти со последици од физички неудобности. - ***Изведување*** на *постапки* на превенција од физички неудобности.	

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
5. МЕРКИ ЗА ХИГИЕНОТЕХНИЧКА И ПРОТИВЕПИДЕ-МИОЛОШКА ЗАШТИТА	**30**	*Ученикот:* - да ги **познава** нормите на заштита и самозаштита; - да **спроведува** методи на асепса и антисепса; - да **подготвува** и **користи** дезинфекциони средства и инструменти и апарати за дезинфекција и стерилизација; - да ги **применува** постапките на дезинфекција и стерилизација; - да **ракува** со апаратите за стерилизација; - да **спроведува** контрола на сите видови на стерилизација.	- *Демонстрирање* на подго-товка за работа и користење на соодветни заштитни средства. - *Подготовка* на дезинфекци-они раствори. - *Подготовка* на апарати и инструменти за дезинфекција и стерилизација. - *Изведување на постапка* на стерилизација и контрола. - *Организирање на дискусија* за можни недоследности при спроведувањето на наведените методи.	

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
6. ПОМОШ НА ПАЦИЕНТОТ ПРИ ЗЕМАЊЕ НА ХРАНА И ТЕЧНОСТИ	**5**	*Ученикот:* - да **спроведува** диетална исхрана според болеста и природна и пасивна исхрана; - да ги **изведува** техники на вештачка исхрана; - да ги **познава** потребите за храна и течности на болниот во рамките на болеста.	- *Дискусија* за поврзаноста на болеста со диетата. - *Демонстрирање* на постапка на пружање помош при давање и земање на различни видови на храна и течности. - *Поставување и изведување* на техника на вештачка исхрана.	
Тематски целини	**Број на часови**	**Конкретни цели**	**Дидактички насоки**	**Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите**
7. ПРИСТАП ПРИ ОПСЕРВАЦИЈА НА БОЛЕН	**25**	*Ученикот:* - да **опсервира** и навремено да **препознава** појава на карактеристични симптоми; - да **ракува** со апаратите за мерење на виталните знаци и да ги **познава** нивните	- *Видеопрезентација* од опсервирање и дискусија. - *Демонстрирање* на апарати за мерење на виталните знаци (апарат за мерење на притисок и термометар) и техниките за мерење и бележење. - *Мерење* на температура,	

		карактеристики; - да **препознава** карактеристични температурни криви; - да ги **изведува** техниките за мерење на виталните знаци; - да **евидентира** податоци за виталните знаци во температурната листа и во личниот дневник за работа.	притисок, пулс и дишење (број на респирации) на учениците и *евидентирање* на податоците. - *Читање* на податоци од графички приказ на карактеристични температурни криви и подготовка на температурни листи.	
Тематски целини	**Број на часови**	**Конкретни цели**	**Дидактички насоки**	**Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите**
8. ПРИСТАП ПРИ ОПСЕРВАЦИЈА НА ИЗЛАЧЕВИНИ	**15**	*Ученикот:* -да **препознава** паталошки про- мени во излачевините; - да **регистрира** забележани промени во температурна листа и во дневникот за работа; - да ја **совлада** техниката за земање на излачевини при различни испитувања; - да **познава** и да **користи** садови за излачевини; - да **подготвува** материјал и **познава** техника за	- *Подготвување* на материјали и садови за земање на излачевини. - ***Набљудување*** на *техники на земање на излачевини.* - *Демонстрирање* на техника на апликација на клизма (на фантом, видеопрезентација и др.).	

		апликација на клизма; - да ја **почитува** приватноста на пациентот при земање излачевини.		
Тематски целини	**Број на часови**	**Конкретни цели**	**Дидактички насоки**	**Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите**
9. ДИСМУРГИЈА	**10**	*Ученикот:* - да ги **познава** принципите на дисмургијата; -да **ракува** со завој и да ги **применува** правилата за преврски; - да **применува** типични и атипични завои; - да **развива** вештини за подготовка на преврзочен материјал.	- *Подготвување* на преврзочен материјал. - *Изведување* на преврски.	
ТЕМАТСКИ ЦЕЛИНИ	**Број на часови**	**Конкретни цели**	**Дидактички насоки**	**Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите**
10. ОДДЕЛЕНСКА АПТЕКА И ТЕХНИКА НА АПЛИКАЦИЈА НА ЛЕКОВИ	**25**	*Ученикот*: - да **применува** постапки за требување и чување на лекови;	- *Пишување, правење и читање* на збирни рецепти. - *Означување и чување* на лекови во прирачна аптека.	

		- да **идентификува** облици на лекови и нивното означување; - да **применува** техники за апликација на лекови (интрадермално, супкутано, интрамускулно, интравенозно); - да **применува** принципи за апликација на лекови; - да **ракува** со потребниот материјал за апликација на лекови; - да **негува** позитивен однос кон болниот при манипулации со лекови и професионален однос во работата со лекови.	- *Подготовка* на потребен материјал за апликација на лекови. - *Апликација* на лекови на фантом.	

4.2. Наставни методи и активности на учење

Наставата од предметот ќе се организира и реализира врз основа на принципите на **активната настава**. Ќе се користи комбинација од различни форми и методи. Погодни **методи** за наставата се: демонстрација од наставникот или ученици (илустративен материјал, видеоснимка, модел), посета на болница, симулација на процеси, практични активности на модел (фантом), дискусија, решавање на проблеми од струката, изготвување на едноставни истражувања и др.

Активности на ученикот: набљудува, се интересира, прашува, открива (открива во група и независно), вежба самостојно, применува, дискутира.

Активности на наставникот: планира, подготвува, поставува проблем, објаснува, дава инструкции, демонстрира, поставува прашања, организира работа во групи, координира, надгледува, помага, следи, оценува и воспоставува позитивна педагошка комуниација.

4.3. Организација и реализација на наставата по

Процесот на учењето ќе се изведува во **кабинетот за предметот основи на нега,** а дел од часовите со посета **во болница.** Фондот на часовите даден по одделни теми е ориентационен. Времето и начинот на организација се остава да го определи наставникот. Часовите се реализираат во групи (10-12 ученици). Временската и содржинската реализација на наставата треба да биде во корелација со наставата по предметот ОСНОВИ НА НЕГА.

4.4. Наставни средства и помагала

4.4.1. Заеднички наставни средства: видео/ТВ, PC со принтер, графоскоп.

4.4.2. Посебни за предметот:

- *видеоматеријали* –готови или преснимувани, фолии, компјутерски прогрми;
- *апарати, инструменти, фантом и мебел* според Нормативот за простор и опрема за предметот основи на нега (соодветно на барањата во графата *дидактички насоки);*
- *илустративни материјали*: цртежи, слики, табели, шеми и сл (готови или изработени од учениците и наставникот).
-

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на учениците ќе се врши континуирано во текот на целата учебна година врз основа на оспособеноста на учениците според барањата на програмата и совладаноста на потребните знаења и умеења. Вреднувањето ќе се врши со различни постапки, форми и инструменти. Во секое полугодие ученикот треба да има задолжително барем по две оценки.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Покрај условите пропишани со Законот за средно образованеи, наставникот треба да ги поседува следниве персонални, професионални и педагошки карактеристики: да е физички и психички здрав, да го познава македонскиот јазик и кирилското писмо, да ја сака педагошката работа, да е добар организатор, креативен и подготвен за примена на иновациите во воспитно – образовната работа.

6.2. Стандард за наставен кадар:

- Висока медицинска школа
- Виша медицинска школа
- Студии по медицина

со стекната педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор и опрема

Наставата ќе се реализира во кабинет (која одговара на стандардот за простор) наменет само за наставата по предметот и опремен со инвентар и опрема според Нормативот за процтор, опрема и наставни средства.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7. 1. Датум на изработка: мај 2006 година

7.2. Состав на работната група:

1. Гордана Донева Атанасоска, советник, БРО - Скопје
2. Проф. д-р Оливера Муратовска, Клиника за детски болести- Скопје
3. Д-р Данка Гиговска, професор, ДСМУ "Д-р Панче Карѓозов" - Скопје
4. Тоновска Лилјана, инструктор за практична настава, ДСМУ "Д-р Панче Карѓозов", Скопје
5. Советници од Секторот за стру;но образование

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА ПО ПРАКТИЧНА НАСТАВА

8.1. Датум на започнување: 1.09.2006 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот **практична настава** ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 07. 3851/26 од 29. 06. 2006 година.